

რედაქცია

გადაცემის პრინციპები... თ. ივ. ჯუღაშვილის სახელით...

ხელის-მოწერა

ქვემოთ მოცემული პიროვნებები... რედაქციის წევრები...

„დროებას“ უფასო:

თვეობით... 9 მან. წლისათვის... 90 მან. ერთი წელი...

გამოდის ყოველ-დღე ორშაბათს გარდა

უფასო განცხადებები

გადაცემის პრინციპები... რედაქციის წევრები...

„დროებას“ რედაქციის წევრები...

დროება

მომავალ 1883 წელს ყოველ-დღიური გახვითი

„დროება“

გამოვა ამჟამად პრინციპებით და წესით, როგორც აქამდე გამოდიოდა.

რედაქციას იმედი აქვს, რომ ზოგიერთი ახალი თანამშრომლების და სხვა...

ხელის-მოწერა მიიღება:

თფილისში: „დროების“ რედაქციის განტოვანაში, გალაგინის პრინციპებით...

ქუთაისში: —ჭავჭავაძის წიგნის მაღაზიაში, ბუფართან.

ბათუმში: —ლევ. შვედლიშვილთან, საკუთარს სახლში.

ქვემოთ მოცემული პიროვნებები... რედაქციის წევრები...

უფასო ხელის-მოწერისა:

ერთი წელი: 9 მან. წლისათვის 90 მან.

სხვა ვადით ხელის-მოწერა ან შეიძლება. სხედრი ფული ხელის-მოწერა...

რედაქციის სერ. მესხი.

გამომცემელი სტ. მელიქიშვილი.

ამ ახალ ხელის-მოწერის გამოცხადებასთან ერთად საჭიროდ გრძობთ ბოლოში...

„დროების“ ფელტონი, 10 დეკემბ.

სოლომონ ივანეს-ძე რაზმაძე

ჩვენი წარსული მეთხუთმეტე საუკუნის შემდეგ რაღაც უცნაურმა ძალმა...

სიმონ I-ის შეიღის შეიღი მეფე ლუარსაბი უკანასკნელი წარმომადგენელი...

მერე მაშინ როდესაც სიმარგინი სოფლად—ქალაქად, სამხლერად და...

შინაღ, ეკლესიანი, არხები—რუსხმულეზი მინდერად აშენებული იყვნენ...

ერთი მხრივ ეს უკანასკნელი გარემოება იყო მიზეზი, რომ 1599—1615 წ.წ. განმავლობაში მართლ-პაქეთში...

ჯერ თეიმურაზ I, სიმონ II, როსტომ, მანუჩარ V, ბიორგი XI, არჩილ, მანუჩარ VI, იესე, პანსტანტინე...

ტელეგრაფი

(„ბრძოლი ტელეგრაფის საკანონო“)

9-ს დეკემბერს.

კეტიბეზრლი. უმმართველობის მძაბრე იწყება რომ სახელმწიფო დამანაშველ მარანიმ გუბერატორისა...

ისტორიკოსმა კასტამაროვმა ანთობა ანთელოგიურ საზოგადოებას რომ იმან ადმინისტრაციის მოსკოვის არხივში უძველესი პრინციპული საკანონი...

ბუდაპეშტი. მინისტრმა - ბრუნდენცმა ცნადა გამოცხადდა ზალაჯის, რომ მშვიდობიანობა ამ ხნობით არ დაბრუნდება.

ბრინძი. დღეს ჩამოაღრეს აბერდანი. ეს იყო შეთქმულთა წინამძღოლები, და აგვისტოში ამხანაგებდნენ...

ლონდონი. ვაჭრობის მინისტრმა...

ცისე განუღეს, შეუშვეს დამტკიცე, დამამლეველი, მტერი სამკვიდრად მომშველნი, ტრფილთა წამართმეველი...

და მოსამხლერე ხელმწიფეთა შემწეობით მეფებდნენ. ამ დროს ბევრი ბაგრატიონთ გვარის კაცი გადინებდა...

ის სენი ქართველობას გადღო: წინაღ თავ-მოყვარე, მამაცი, მამულის ერთგული და მამოძირადი შაგის ბედისა—ქართველი შეიქმნა სხვის ხელმეფეურე. თვითოველ უცხოეთად მიმავალ ბაგრატიონს ასობით და ბევრჯელ ათასობითაც მისდევდნენ ქართველნი...

ხეობრლებმა საჯაროდ გამოცხადდა, რომ ის წინააღმდეგია ინგლისის პრინციპული (უფლებების დამყარების) გეგმებზე და იმედოვნებს, რომ ინგლისი და საფრანგეთი ამ საქმეში მორიგდებიან.

მედი. ინგლისმა კონგრესზედ მოიწვია სახელმწიფო დეპუტატების საკმის თაობაზედ მოსაზრებებზედ. კონგრესი ღონდონში შეიკრებოდა.

სოფი. მოთავრის აგადმეფობის გამო ხალხის გრების გახსნა გადაიდო. გენერალმა სობოლევმა ბიუჯეტის გადადება მოახერხა, ასე რომ 9 მილიონის ფრანკის დეფიციტის მაგივრად, მოგროვდება სამი მილიონი ფრანკი მოგება.

პარიზი. „Union General“-ის განკის დირექტორს ბონტუს და ამის თანამშრომელს ფედერს 5 წლის სატყუარა გადაუწვევინეს.

გამბეტა უკედ არის.

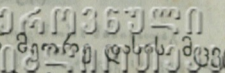
დღიური

შოვლად სამღვდლო ეპისკოპოსი ბურისა ალექსანდრე გეცნობებს, რომ ამ დეკემბრის 6-ს ნაშუადღეის პირველ საათზე, პარაკლისის შემდგომ, საქართველოს ეგზარხოსის ნება-დართვით, გაუხსნათ ქ. მსოფრეთში საქალბო ეპარხიალური ორ კლასიანი სასწავლებელი. ეს სასწავლებელი ამ თვეთ უფლად სამღვდლო ეპისკოპოსის ალექსანდრეს საშუალებითა და ხარჯით გაიხსნა და, იმედია, რომ შემდგომშიც იმის შემწეობა და აგრე-

მოშალეს ღიად იშენეს საგანის საგვესურხანი, ემა და მამული მტრებს მისცეს, თვით დარჩენენ უმსახურხანი...

ეს იყო მიზეზი, რომ იესე მდივნის (მსესძე) დაკარგვის მოსურნეს თეიმურაზ II-ს და ანასტასია დედოფალს ირაკლი II უთხრა: „ჩვენ ქვეყანას რაღაც კაცის დაკლება უნდა, რა შემომატების მაგიერიაო.“ (იხ. სტ. „ანდროი“, იანვრის „სისკარი“ 1872 წ.)

ამა დრომდე ნებით გადასახლებულნი უცხოეთში გადასახლებას იწინაღინ და გულ ამოსკვით იცემდნენ თავში, რომ შესცდნენ და შეეშვეს წაუვიდნენ, გაუდგნენ მრუდად მოგხსნა, და დაკარგულნი თავთათვის არ მოკლდნენ ზენ ზოგხსნა... ირაკლი II-ს შემდეგი დრო არის დრო საუკეთესო ქართველთა განუწყვეტელი ნებით-უნებლივთ მიმავლობისა ვინ იცის, საით არა. ერთი ამ ქართველთაგანი იყო სო-

თვე საზოგადოდ ბუროის სამღვდელ-ლოგებისაც არ მიაკლდება ამ კეთილ საქმეს.

* *

ჩვენ შევიტყუეთ, რომ იმ მამულებს შორის, რომელნიც ტფილისის სააღმშენებლო ბანკის ვალისათვის გაყიდულ იქმნენ გავლილ სამშაბათს, გაყიდულა აგრეთვე რამდენიმე გლეხის მამული, რომელთაც ფულის შეტანა დაჰგვიანებოდათ. ეს მამული ამ გლეხებს თერამუტ ათას მანეთად ჰქონოდათ ამ რამდენიმე წლის წინად ნაყიდი და ახლა კი ოთხას თუმანს ვალში გაყიდათ და ეკარგებოდით; მაგრამ მყიდველმა თ. ლ. ზ. ბარათაშვილმა იმდენი გულკეთილობა აღმოიჩინა, რომ, როგორც შევიტყუეთ თანახმა გახდა უარი განაცხადოს ნაყიდობაზედ და ისევ დაუბრუნოს გლეხებს იმათი მამული, მხოლოდ იმ პირობით, რომ გლეხებმა მისცენ იმას ის ფული, რაც ბანკში შეუტანია.

ჩვენს ანგარებით საესე დროში, როდესაც კავიყის სარგებლობისათვის ძმა ძმას არა ზოგავ, აგ გვარი მოქმედება თ. ლ. ზ. ბარათაშვილისა საქმე ბურად და სამაგალითოდ მიგვაჩნია და ამიტომაც ვაცხადებთ.

* *

ამ უკანასკნელ დღეებში თუმცა მზეც გვიანათებს, არც აედარია, მაგრამ ისეთი სიციფეები დაიჭირა, განსაკუთრებით ღამ-ღამობით, რომ ზამთრის დადგომას და თოვლს დღე-დღეზე უნდა მოველოდეთ. დროც არის.

* *

ზორიდან გვწერენ, რომ ამ თვის 8-ს იქაურს საოსტატო სემინარიაში გარდაცვლილა ერთი მესამე კლასის შაგირი ტ. პონსტანტინოვი, რომელიც ერთი წელიწადი ავად-მყოფობდა ფილტიეს ანთებით. მიცვალე-

ლომონ რაზმაძე. სოლომონის მამა ივანე რაზმაძე იყო იმერეთიდან გადმოსახლებული; ვაჟკაცობისა და სიმბინისათვის მიუღია შერეული მეფისაგან აზნაურობა 1768-ს წ.

სოლომონი დაბადებულა 1798-ს წელს. 1803-ს წ. 25-ს თებერვალს თეიმურაზ ბატონიშვილი გაიქცა ტფილისიდან ალექსანდრე ბატონიშვილთან და 1810-ს წ. 15-ს სექტემბერს ისევ მობრუნდა ნებით თავის მხლებლებით. თეიმურაზს მაშინვე პეტერბურღში წავიდა და თორმეტი წლის სოლომონი თან წაიყვანა; სადაც თავის ხარჯით გაზარდა და მშვენიერი სწავლა მიიღებინა. პველა პეტერბურღში მყოფ ბატონიშვილების საყვარელი იყო სოლომონი, რომელთანაც შემდგომი განუწყვეტელი მიწერა-მოწერა ჰქონდა.

პეტერბურღში სოლომონმა 22 წელიწადი გაატარა და ცდაში იყო საქართველოში როგორმე დაბრუნებულიყო. ეს სურვილი მალე აუხდა: 1831-ს წ. დამლევს სპარსეთში მოკვდა რუსის ელჩი აბას-მიჩისასთან

ბული ყოფილა სტიპენდიატი „წერაკითხვის გამავრცელ. საზოგადოებისა“.

მართული თეატრი

ამ ოთხშაბათს საზაფხულო თეატრში, ქართული დრამატიული დასისაგან წარმოდგენილი იყო დრამა „სამშობლო“ ბ. პ. მესხის ბენეფისათ.

რა თქმა უნდა, რომ დიდ-ძალი ხალხი შეიყრებოდა ამ წარმოდგენაზედ, რომელიც ისე მოსწონს ჩვენს საზოგადოებას და ისეთს ალტაცებაში მოჰყავს.

მითონ მობენეფისე თამაშობდა ლევან ხიმშიაშვილის როლს და ზოგიერთს ადგილებს ბევრით უკეთესდ თამაშობდა, ვიდრე სხვა არტისტები, ვინც-კი გვიანახეს ამ როლში. მხოლოდ ზოგი ერთს ადგილებში სუსტი იყო და ეს სისუსტე, ჩვენის აზრით, უფრო იმის მიზეზი იყო, რომ როლი არა ჰქონდა კარგად შესწავლული. მაინც და მაინც ეს არტისტი თან-და-თან ნიქს იჩენს დრამატიულ როლებში და, იმედია, თუ ცოტაოდნად მოუმატა სიბეჯითეს, ჩვენი თეატრის ერთ დამამშვენებელ სამკაულად შეიქნება.

ბ. პ. შიფინის და ბ. ვ. აბაშიძის თამაშს ყველა იცნობს და ყველამ იცის რა ალტაცებაშია მოჰყავს საზოგადოება. საზოგადოდ ანსამბლი ამ უკანასკნელს წარმოდგენაზედ ბევრით უკეთესი იყო, ვიდრე წინა წარმოდგენაზედ და ამისთვისაც მთელი საზოგადოება პირველ ავე ფარდის ახლიდან უკანასკნელს ფარდის დაშვებამდის რაღაცა განსაკუთრებითი სასიამოვნო, მღელვარებით იყო. პოველს ფარდის დაშვებაზედ, ყოველ მონოლოგის გათავებაზედ არტისტები სა-

შტაბს-კაპიტ. აში და მის შაგიერ გენერალ-მაიორი სიმონიხი დანიშნეს, რომელსაც მთარ რევანის-დე ამილახერის ქალი ჰყვანდა და თეიმურაზს ქვისლი იყო. სოლომონმა თითქმის ყველა დასავლეთ-აზიის ენები იცოდა ზედ-მიწევნით: სპარსული, თურქული, ლეკური, სომხური; რუსულს და ქართულს რაღა თქმა უნდა. თეიმურაზის თხოვნით სიმონიხმა სოლომონი თან წაპოყვანა 1832-ს წ. ვაზაფხულის პირზედ. ამ დროს ტფილისში და პეტერბურღში ქართველ ახალგაზღვარებში მოძრაობა იყო წინააღმდეგ მთავრობისა. ჰერ პეტერბურღშივე სოლომონი ანთებული იყო ამ მოძრაობით ღმიტრის იულონის-დე ბატონიშვილთან, რომელი თანაც იმყოფებოდნენ და მერე ტფილისში ჩამოვიდნენ: მლიზბარ და ბიორგი შანში-დე და ღმიტრი მრისთავები, მანტანგ და ღმიტრი მრბელიანები, ჰორჯაძე, იერომონანნი; ტარასი, ალექსიევი-მესხიევი და შილა-დეღუი პიკნაძე. ტფილისში ჩამოსულ სოლომონს ეს პირნი აქ დახვდნენ

ზოგადოებისაგან დასახუქრებული იყვნენ ბრავოს ძახილით და ტაშის კერიოთა.

უსხოათი

მსმალეთი. მთელს მსმალეთში დიდი შთაბეჭდილება მოახდინა იმ პრაკლამაციებმა, რომელნიც ერთხნობით გაეკრათ როგორც სტამბოლში, ისე ზოგ სხვა ქალაქებშიაც. პრაკლამაცია აუწყებდა ხალხს, რომ ღიდს ხონთქარს ჩამოაგდებს ტახტიდამ მსმან-შაფა, პლევნის გმირი, იმის დაგვარ, როგორც ჰუსეინ-ავნიმ ჩამოაგლო ტახტიდამ ხონთქარა აბდულ-აზისი. მსმანი ითხოვს, რომ ხონთქარმა თავის ნებით დააგლოს ტახტი, წინააღმდეგ შემთხვევაში მას სიკვდილი მოეღისო. ამ გვარ ხმებმა ძალიან შეაფიქრეს ხონთქარი და გაძლიერებინეს კარის მცველნი სასახლეში. — ბევრნი მიმხვდარი არიან, რომ ეს სულ მსმანის მტრებისა და მოშურნეთ მანქანებაა, რომელთ რიცხვი საკმაოდა ჰყავს თურმე. მსმან ფაშას მსმალეთში, რადგან ეს დიდი აყვარულია ხონთქარისა.

ხონთქარის სასახლეში ბევრი სხვადა-სხვა ჯურის ხალხნი არიან და ამათ შორის შური და ერთმანეთის ბეზღე-ბა დაუღიველია. — ამ გვარ მოქცევაში გამოიწვიაო ქვემო მოყვანილი შემთხვევა. — სასახლეში მცველებად ხონთქარს ჰყავს, სხვათა შორის ლაზები და ჩერქეზები. ამ უკანასკნელთ უფროსად არის მცემდ-პლი ღლისტანლი, შამილის შვილი. — ამ ორ დასს შუა ასტყდა დიდი ქიშობა. ჩერგეზები მუდამ ხონთქარის სასახლეს ნათელად, გამობრწყინებლად ითვლებოდნენ და უცხოელს ყოველთვის ნეტარებას აგრძობინებდაო ამათი ნახვა. ღლეს ესენი დაუთხოვიათ სა-

და გაიქცო გომნაზიის მასწავლებელი: სოლომონ ივანეს-დე ღოდაევი, ზაალ სტიფანეს-დე აეთანდილოვი და შიფიანი; ალექსანდრე მანტანგის-დე მრბელიანი, თეკლე ბატონიშვილი, თამარ ბატონიშვილი.

ამ დროს ღოდაევის რედაქტორობით ტფილისში იბეჭდებოდა გაზეთი „ტფილის-ს უწყებანი“, რომელშიაც იწყო წერა სოლომონმა. ამ დროსვე დაუწერია მას „დათვი და ცხვარი“, პატრიოტული იგავი ლექსად, რითაც და სხვა ნაწერებით ახალგაზდა ქართველობის ყურადღება მიიზიდა.

სპარსეთში წასვლის დროს 1832-ს წ. მისში, სოლომონ რაზმაძეს სადელი გაუმართა მლიზბარ მრისთავემა და ყველა ახალგაზღვები — შემთქმელნი და უბატყა. სადილზედ დალიეს საქართველოს აღდგენის ჯამი ღეფო, ბაგრატიონთ გვარისა და სხ. სადილს შემდეგ ალექსანდრე მრბელიანის ბაღში წავიდნენ, სადაც ვაცხარებულნი ლაპარაკი ჰქონდათ — შეთქმულობა როგორ აცხადებინათ. აქ სოლომონს დაბარეს — გაეცნო ალექსანდ-

სახლიდამ, რადგან მგორე დასასა მდევნილებს, ლაზებს შეშურდით ამათი მოწონება ყველასაგან, და ხონთქარის დაარწმუნეს, რომ ესენი ორპირობენ მას და მთილს მსმალეთსაო. ხონთქარის ჰარემ-დამაც დაუთხოვინათ ჩერქეზის ქალები. — შეიძლება ამ უწყობადა და შეიძლება სხვა მიზეზებაც იყოს რამ, მაგრამ ამ უკანასკნელ ხანებში ხონთქარმა მეტად ლიბერალური აზრები წარმოსთქვა და წადილი აქვს სხვა-და-სხვა ცვლილებანი მოახდინოს თვის სამძინებელში.

შვიობა. ამ ქვამად არაბი-ფაშათავის მომხრეებით უკვე გაგზავნილი იქნებიან ვადსახლეობის ადგილს. მანჩიენის ძალით მათ შეეძლოთ მხოლოდ ათი დღე-ღა დაჩინილიყენენ მგვიბტეში. შიძრავი თუ მოძრავი ქონება ერთიანად ჩამოერთვათ ამათ და აქედამ გამოარჩენ ფულიდამ მათ ერთი მცირე ნაწილი თუ მიეცემათო. მადსახლეობის ადგილად ასახელებენ კუნძულ ტელონს.

პასუხი

„სამღვდელოების მოკამთას“

(„დროება“ № 146.)

სასულიერო სასწავლებელთა წესდების მე-21 პარაგრაფის ძალით, მორის სამასწავლებლო სამღვდელოებას დანიშნული გვაქვს ყოველ-წლიური კრება მორში, 25-ს ივნისს, სასწავლებლის სხვა-და-სხვა საქიროებაზედ მოსალაპარაკებლად. წელს ამ გვარ კრებაზედ სამღვდელოებამ, სხვათა შორის, განიხილა ორი თხოვნა: ერთი მოსამზადებელი უფროსის კლასის მასწავლებლის — ღვიდოვისა და მეორე ამ გვარივე უწროსის კლასის მასწავლებლის — ხახუტოვისა. ეს ორივე მასწავლებელნი ჯამაგირების მომატებას სთხოვედნ კრებას და, ამასთან

რე ბატონიშვილი, თაგრიზში მყოფი ინგლისელები, სხვა სპარსეთის დილკაცობა და შეთქმულობისათვის ხელი მოემართნა.

სიმონიხი წავიდა თაგრიზში და სოლომონიც თან წაიყვანა. 10-ს დეკემბერს 1832-ს წ., მესვე შალავენდოვის დაბეზღებით, ყველა შემთქმელნი დაიჭირეს და გამოძიება გეება ტფილისში ცალკე და პეტერბურღში ცალკე. ამ გამოძიებაში, რასაკვირველია, სოლომონ რაზმაძეც ჩაიტანეს და უამომძიებელმა კამისიამ მესამე ხარისხის დამნაშავედ აღიარა იგი და სამართალს ქვეშ მისცა. სასამართლომ გადაუწყვიტა — რუსეთში გადასახლება და აღუკრძალა საუკუნოდ საქართველოში დაბრუნება. 24-ს ივნისს 1834-ს წ. სოლომონ რაზმაძე ყარაულ ქვეშ გაგზავნეს ქ. პენზაში სამუდამოდ დასახლებლად, თუმცა სიმონიხი ამართლებდა — ბეჯითი ამსრულებელია თავისი სამსახურისა და მაგდენი დანაშაული არა აქვს-რაო.

ნავე, ხახუტოვი ქართული ენის გაკვეთილების მომატებას ც თხოულობდა.

პრებამ ცხადად სცნა, რომ ღვიდლოვი ამ შემთხვევაში ავი ზნის ბავშს წარმოადგენდა, რომელიც წამ-და-უწამ უტირდება დედას სანუკარისათვის და არ ფიქრობს იმას: მუდამ ებოება დედას სანუკარი თუ არა. წინა კრებებზედ ღვიდლოვისათვის ყოველთვის უსრულდებათ თხოვნა და უმატებიათ ჯამაგირი. წასრულს 1881 წელში იმისათვის ერთბაშად 100 მან. მოუმატებიათ.

მაგრამ როგორც ხახუტოვის თხოვნა, აგრეთვე ამავე ღვიდლოვის იძულებულად შეწყნარებული იქნა კრებისაგან, რომ კრება უკვე შეუდგა წყაროს გამოდგენას იმ აზრით, რომ მათი თხოვნები მომავალ 1883 წლის ივნისის თვეში დაეკმაყოფილებინა. აქ, რასაკვირველია, დაფასებული იყო, სიტყვიერად, მათი შრომაც და მეცადინეობაც სასწავლებელში. ამათ ეს ძრიელ იწუთხეს: ჩვენ სამღვდლოთა სიტყვიერ ჯილდოში არა ვსაჭიროებთო, ფულები გვინდაო.

წასრულის ნოემბრის 17-ს რიცხვში შემთხვევით ყოფილ კრებით ისარგებლეს ხსენებულმა მასწავლებლებმა და კიდევ ითხოვეს კრებისაგან ჯამაგირების მომატება. პრებამ საფუძვლიანად სცნა წინა კრების გარდაწყვეტილება და ამისათვის ამ ბატონების თხოვნებზედ დადგინა, რომ მოთმინება იქონიეთო. ეს ისე სწყენია „სამღვდლოების მოკეთეს“, რომ თავისი კალამი აღარ დაუშურია ჩვენ, ბარის სამასწავლებლო მზრის სამღვდლოებისათვის. ეს სისუსტე, რასაკვირველია, გულ-ფიცხელობით მოუვიდა მაგას; მაგრამ მე მაინც დაუმტკიცებ თავის შეცდომას; დღეს მასწავლებელი ღვიდლოვი იღებს 600 მან. და ხახუტოვი 500 მან. ჯამა-

თუ რა სულიერი ტანჯვა დაატყდა, რა მწუხარებაში ჩაეარდა სოლომონ რაზმაძე ქ. პენზაში საუკუნოდ დასახლებით, ამას ცხადად გვინახავს იგი შემდეგ ლექსში:

„7 აპრილს, 1835 წ.“

„ნეტამც, მამულო, არ მომდებოდა შენის ხილვისა სურვილის აღი, შრვის სახმელში არ დადებოდა ეს ჩემი გული, მომაკლდა ძალი...“

მეა, მამულო, ევა მამულო!

მარად მტირალად არ დავადგებდი დედას საბრალოს, ჩემს სიცოცხლესა, არც შეგების დღესა დაუბნებელი არც გარდუქცევი მას ბნელად მზესა!

შამე, დედაე, ვამე, დედაე! მკოლებ ნიადე, რომ ვერა გხედაე...

მოხუცი დაწევი მას დაუღარეს მრავლის დენთა სისხლისა ცრემლთა: ბული და სული მას დაუარეს მწუხარებისა უღმო მანვილთა.

შამე, დედაე, ვამე, დედაე! მკოლებ ნიადე, რომ ვერა გხედაე...

გირს წელიწადში. მოსამზადებელი კლასების წესდებულობით, ამ კლასის მასწავლებელს უნდა ჰქონდეს ჯამაგირი წელიწადში 360 მან. 18 გაკვეთილისთვის და ამის ზევით თვითო გაკვეთილისათვის ოც-ოცი მანეთი. ამავე წესდებულობით, თუ სამღვდლოება საქიროდ დინახავს და სავალდებულო მოიპოებს, სასურველია, რომ მოსამზადებელი კლასების მასწავლებლების ჯამაგირები შეთანასწორებული იყოს ნორმალური კლასების მასწავლებლების ჯამაგირებთან. ამ მასწავლებლებს კანონით უნდა ჰქონდეთ 420 მან. წელიწადში. (თუმცა ამათ 12 გაკვეთილი აქვთ განწესებული და მოსამზადებელი კლასების მასწავლებლებს კი 18, აქ ჯამაგირების შეთანასწორება გაკვეთილების დამოკიდებით არ არის). ჩვენს სამღვდლოებასაც უსურვია და, რომ უნახავს წყარო, ღვიდლოვისათვის და ხახუტოვისათვის 360 მან. ჯამაგირი 420 მან. გაუზღია თითოხთვის. თერამეტზედ მეტი გაკვეთილებისათვის თითო ოც-ოცი მანეთი ეძლევა კიდევ ღვიდლოვს აქვს მეტი გაკვეთილი 6 და იღებს 120 მან.; ხახუტოვს აქვს მეტი გაკვეთილი 3 და იღებს 60 მან. ამ სახით თავიანთ შრომისთვის ღვიდლოვს 540 მან. და ხახუტოვს 480 მან. ეძლევათ წელიწადში. ბარდა ამისა ღვიდლოვს ეძლევა ყოველ წელიც 60 მან. და ხახუტოვს 20 მან. მეტი. და სრულიად ღვიდლოვი იღებს 600 და ხახუტოვი 500 მან.

ჩვენც გვეხმის და გესურს, რომ მასწავლებლების შრომას ერთი-სამად და ერთი-ოთხად უნდა ვაჯილდოებდეთ, მაგრამ განა ამაში ვასამტყუნარნი ვართ, რომ უქონლობისა გამო ამას ჯერაობით ვერ ვასრულებთ? მანა ამისთვის ჩვენ უგუნურნი და ანბანური ქეშმარიტების უცოდინარნი უნდა გვეწოდებოდეს „სამღვდლოების მო-

სოლომონ რაზმაძე აზნაურობის მადიებელი იყო და აზნაურობის დამტკიცებამდე სამსახურში შესვლის ნებას არ აძლევდნენ. ღვიდლოვს მისს ცხოვრებას ცუდაობაც, რომელიც საშინელს ბეჭედს ასეამს და ასახიჩრებს კაცის ფიზიკურს და ზნეობის სიცოცხლეს და მაშინ ცოტად ვიგრძნობთ იმის უშურველ მდგომარეობას. ღვიდლოვ ბატონი შეილი, მარამ ღვიდლოვლი და სხ. ჰმოწოდებენ სოლომონის აზნაური შეილობას. როგორც იყო მიიღო აზნაურობის დამტკიცება 1835—1840 წ. და სამსახურში შევიდა, მაგრამ „სამსახური“ როდი ყოფილა მისი ვნებული სულისა მალამო: იგი სწერს 1841 წ. აპრილის 22:

„რ. მშენიერ ხარ, ევა, სოფელო!... მაგრამ შენ, გულო, სევდგან მოკლულთა მისი სინათლე ვერა გახარებს, ვერა გახარებს ცხარის გზის სხივი, უღმო საფლავში მკვდარსა მდებარეს... ჩემთვის უცხოა ადგილი ცივი, სადა ელასლასებ აჩრდილის დარად, ხვედრისაგანა მექმნას სამარედ...“

კეთისაგან“? იმოდენა მოთხოვნილება მოგველის სამღვდლოებას სასწავლებლების საქიროების გამო, რომ მართლა შესაბრალოსნი ვართ. შამისოლაც სიღარიბე და სისაწყლო ვერ მოგვიშორებია თავიდან.

თუ როგორ და ან რა გზით აჯილდოებენ იმერეთის და ან სხვა სასწავლებლების მზრების სამღვდლოება თავიანთ მასწავლებლებს, ამაზედ არც ადგილია და არც მე მეკუთნის სჯ. ღვიდლოვს „სამღვდლოების მოკეთეს“ ბარის სამასწავლებლო მზრის მღვდლები, რომელნიც თუნდა ისე შეძლებულნი არიან, რომ ცხოვრებაში უარეს გაჭირებას არ ხედავენ, მინამ ხსენებული მასწავლებლები. მთქვით ხუთი ან ექვსი მღვდელი იპოვებოდეს ამისთანანი. მე რე რა? აქ საზოგადო საქმეა და, მერწმუნეთ, რომ ეს მღვდლები სხვაზედ მეტს არ გაიღებენ შეაწირს და ან რად გავხადოთ ივანი სხვაზედ მეტი მოვალენი. თუ მათ აქვთ ცხოვრება, აქვთ თავიანთის მეცადინეობითა და ძალადური შრომითა; არ ისურვებენ ქველის-მოკმედობას და ვის რა შეუძლიან? ხსენებულ მასწავლებლებს სამღვდლოები ჯერაობით წესიერად აჯილდოებს. მაგათ ბევრად უკვეთესად შეუძლიათ ცხოვრება ამ ჯამაგირით, მანამ „სამღვდლოების მოკეთეს“ გვიხატავს, მით უფრო, რომ ეგენი ამ ქაშად ცოლ-შვილით დატვართულნი არიან; და თუ მაგათ ცხოვრებაში ზომა არა აქვთ, სამღვდლოებამ რა ქნას. მაგათ რომ უზომა ცხოვრებით თავები იღარიბონ, ჩვენ საიდგან ვამდიდროთ? რად გვიჭირებენ ისე საქმეს, რომ კლდიდან ფულებს გვათხრევიან, სადაც არავის არა შეუწახავს-რა. რის წინააღმდეგი იქნება, რომ მაგათაც ჩვენთან შეჭირვება ნახონ და მაგ ზომიერ ჯამაგირით, მანამ დრო იყოს,

ხედა უზომოს მთასა და ველსა მაცოროვებ ხედვას დაღამებულსა, ხედვაც მიშრტების დაობლებულსა... რას ვაქნევ სოფლის მშენიერებას, ან სიცოცხლისა ბედნიერებას, თუ ველარ ვნახამ გულის სინათლეს, ძვირფასის დედის ანგელოზ სახეს!... მისი ქვერეტითა ვერ განძღვენ თვალნი... უშენოდ, დედაე, მიდნების ძვალნი... მაცოცხლებელნი, წყარო სვეკალნი, მთანი და ბორცენო, ნათელნი ვეღლინი ნაყოფიერნი ჩემთვის ხართ მკვდარნი: ვერა მაამოს თქვენმა ხედვამა, ვერც ძაეკასის გრილმა ნიავმა... მომადგი შენცა, დედა ბრწყინვალე, შენცა უფსკრული, ღამის სიბნელიე... მიმელო სრულად ყოველი სიამე, სიცოცხლისა მზე დამიბნელდა მე; დაცარიელდა ჩემთვის საწუთრო სისხლისა ცრემლი სიკვდილდე ვეღარი. ეს ხედვარი ჩემი ვერვინ შესცვალოს!.. ბუღბუღა მაწევეს ურეა ვით ლოდი, მისმან მანგილმან მგმიროს, და მგმიროს, ში, სიკვდილო, რას ჰლაამი, მოდი“... სოლომონ რაზმაძე ცდილობდა

გვემსახურონ: სამსწავლოდ შეეწყობი დაგვიზარდონ? თუ... მანა ეს გასაკიცხი, თითოთ საჩვენებელი თვისებაა კაცი-სა?

იმ დროს, როდესაც მე გავეწესდი ღვიდლოვის ადგილზედ, რაც ჯამაგირი იყო და ეხლანდელი ძალიან შორი-შორს არიან: ჯამაგირი ცოტა იყო და მე მომატებულ უჯამაგირიან ადგილს მივტანე. მანა ეს გასაკიცხი, თითოთ საჩვენებელი თვისებაა კაცი-სა?

რაც შეეხება ქართული ენის ვითომც წინააღმდეგ ჩემს ლაპარაკსა, ეს არის სამღვდლოების მოკეთის ხრმალი, რომლითაც მას, საზოგადოების თვალ-წინ, ჩვენზედ გამოუღაშქრია. ეს ან სხვას ჩაუგონებია მისთვის ურიგოდ, ან გაბნეული გონებით ყოფილა ამ დროს და ან ყურთა ჰკლავია, რომ კარგად ვერ შეუსმენია.

საქმე კი ასე იყო: პრაველენისაგან მოკცემულ ცნობებში, სხვათა შორის, ეწერა: „учителю русскаго языка 160 руб.“ ამ ფულს სამღვდლოება აძლევს მაგლობლიშვილს ქართული ენის 8 გაკვეთილისათვის. ამის სიცოტავეზედ თვითონ მაგლობლიშვილი უნდა სჩიოდეს და არა სხვა. რადგან თავს-მჯდომარემ არ იცოდა, რომ ესევე მაგლობლიშვილი რუსული ენის მასწავლებელია და ხსენებული ფული მეტ გარდასახად ეგონა ჩვენგან, ამისათვის მე აუხსენი თავს მჯდომარეს, რომ ეს 160 მან.

პეტერბურღში ცხოვრების ნება მიეცათ, მაგრამ ტყუილად. ეს დიდხნის სურვილი მხოლოდ მაშინ აუსრულდა, პეტერბურღში ცხოვრების ნება მაშინ მისცეს, როცა იგი უკვე მიიცივალა 1862 წ. და გამოესალმა მოძულეულ საწუთრო სოფელს.

დღეს ჩვენ სოლომონ რაზმაძეზედ ამაზედ მეტს ვერას ვიტყვი; მას დაშთა შეილი ალექსანდრე, რომელიც დღეს მოსკოვის მუზიკალური კონსერვატორის პროფესორია და მასთან საუკეთესო მუზიკალურ თხზულებათა კრიტიკოსი მთელს რუსეთში. იმედი ვქონიოთ, რომ სხვა ნაწერი განსვენებულის სოლომონ რაზმაძისა და ძველი წიგნები, რომელნიც თურმე საკმაოდ ჰქონია, არ დაეკარგება იმ მხარეს მემკვიდრეთ, რომელით ხსოვაში იყო განსვენებული უკანასკნელ აღმოფშენვალდე.

ზოლ. კაჭუფაშვილი. ტფილისი, 18 ნოემბერს.

სრულდებით თავის უფალი არ არის, რომ მგალობლიშვილი ჩვენგან ქართული ენისათვის იღებს ამ ფულს და მას სხვა დანიშნულებას ვეღარ მივცემთ-მეთქი ამით გათავდა ამ საგანზედ სჯა. სამღვდელთა მოკეთე კი არ ვიცი საიდან იგონებს, რომ მე ქართული ენის სწავლების წინააღმდეგი ვიყავ და ამისათვის ჯამაგირსაც უსპობდი მგალობლიშვილს. ქართველნი ვართ და ქართველურს ვეღვრეთ, ამისათვის შეიღებინათვისაც ქართული გეჭირია და სხვას არას ვეძებთ. თუ ხანუტაოვიც როდისმე, მსგავსად ბ. ზარაფიანისა და მგალობლოვისა, რომელითაც უსასყიდლოდ რამდენიმე დრო იშრომეს ქართული ენისათვის, რა გვარი შრომისათვისაც მართლად მადლობას უძღვნით, — უსასყიდლოდ თხოულობდა ქართული ენის გაკეთებების მომსახურებას, ეს ახალი გავონებაა ჩემთვის. ეს კი ნამდვილად ვიცი, რომ იმას თხოვნაში გაკეთებები და ფული ისე მიენებებინა ერთ მანეთზედ, რომ მათი დაშორება ძნელი იყო; თუ გაკეთებები მოუმატებდით ფულიც უნდა მოგვემატებინა.

რაც შეეხება ჩემგან გლენების შევიწროებას, ამაზედ სამღვდელთა მოკეთეს მოგახსენებ, რომ მას მხოლოდ უნებებია გამოვრება იმ სიკრუსისა, რაც მსიაურელმა კორკისა-მადრიტმა განაგრძელა ჩემზედ მტრობით, ამაზედ თავის დროზედ გავგზავნე პასუხი, ვახეთში დასაბუქდათ, საიდგანაც მკითხველი დარწმუნდება ჩემს სიმართლესში.

ვაყის ეკლესიის მღვდელი იოანე მასარბლძე ს. ვაყა. 1 დეკემბერს.

ტფილისის სამკურნალო.

ვაკდმყოფები მიიღებინ დილის წვა საათიდან თორმეტ საათამდის.

მ. შ. შ. შ. შ. შ. გარდაქმნი და ლისიცი—შინაგან ვაკდმყოფობისა; კელდიში—სიფილისტიკური და სირუგული ვაკდმყოფობისა; ბასუტკოვი—ბუბიაობის, ქალების და ყმაწვილების ვაკდმყოფობისა; ბაბაევი—ძარღვების სისუსტის და შინაგან ვაკდმყოფობისა.

სამ შ. შ. შ. შ. შ. მინკევი—სირუგული ვაკდმყოფობისა; ლისიცი—შინაგან ვაკდმყოფობისა; კელდიში—სიფილისტიკური და სირუგული ვაკდმყოფობისა; ბასუტკოვი—ბუბიაობის ქალების და ყმაწვილების ვაკდმყოფობისა; ბაბაევი და დანიელ-ბეგოვი—ძარღვების სისუსტის და შინაგან ვაკდმყოფობისა.

მ. შ. შ. შ. შ. შ. ლისიცი და შინაგან ვაკდმყოფობისა; კელდიში—სიფილისტიკური და სირუგული ვაკდმყოფობისა; ბასუტკოვი—ბუბიაობის ქალების და ყმაწვილების ვაკდმყოფობისა; ბაბაევი—ძარღვების სისუსტის და შინაგან ვაკდმყოფობისა.

სამ შ. შ. შ. შ. შ. მინკევი—სირუგული ვაკდმყოფობისა; ლისიცი—შინაგან ვაკდმყოფობისა; კელდიში—სიფილისტიკური და სირუგული ვაკდმყოფობისა; ბასუტკოვი—ბუბიაობის ქალების და ყმაწვილების ვაკდმყოფობისა; ბაბაევი და დანიელ-ბეგოვი—ძარღვების სისუსტის და შინაგან ვაკდმყოფობისა.

მ. შ. შ. შ. შ. შ. ლისიცი და შინაგან ვაკდმყოფობისა; კელდიში—სიფილისტიკური და სირუგული ვაკდმყოფობისა; ბასუტკოვი—ბუბიაობის ქალების და ყმაწვილების ვაკდმყოფობისა; ბაბაევი—ძარღვების სისუსტის და შინაგან ვაკდმყოფობისა.

ტიკური და სირუგული ვაკდმყოფობისა; ბასუტკოვი—ბუბიაობის, ქალების და ყმაწვილების ვაკდმყოფობისა; ბაბაევი—ძარღვების ვაკდმყოფობისა.

შ. შ. შ. შ. შ. მინკევი—სირუგული ვაკდმყოფობისა; ლისიცი, შინაგან ვაკდმყოფობისა; კელდიში—სიფილისტიკური და სირუგული ვაკდმყოფობისა; ბასუტკოვი—ბუბიაობის, ქალების და ყმაწვილების ვაკდმყოფობისა; ბაბაევი—ძარღვების სისუსტის ვაკდმყოფობისა.

შ. შ. შ. შ. შ. ლისიცი—შინაგან ვაკდმყოფობისა; კელდიში—სიფილისტიკური და სირუგული ვაკდმყოფობისა; ბასუტკოვი—ბუბიაობის, ქალების და ყმაწვილების ვაკდმყოფობისა; ბაბაევი—ძარღვების სისუსტის ვაკდმყოფობისა.

მანსხალბანი

არწუნის თვატრი.

კვირას, 12 დეკემბერს

ქართული დრამატული დასისაგან წარმოდგენილი იქნება

ქოროლი

ტრაგედია 5 მოქმ., თხზ. ანტონოვისა.

დასწყისი 8 საათზედ.

შ. შ. შ. შ. შ. მინკევი—სირუგული ვაკდმყოფობისა; ლისიცი, შინაგან ვაკდმყოფობისა; კელდიში—სიფილისტიკური და სირუგული ვაკდმყოფობისა; ბასუტკოვი—ბუბიაობის, ქალების და ყმაწვილების ვაკდმყოფობისა; ბაბაევი—ძარღვების სისუსტის და შინაგან ვაკდმყოფობისა.

შ. შ. შ. შ. შ. ლისიცი—შინაგან ვაკდმყოფობისა; კელდიში—სიფილისტიკური და სირუგული ვაკდმყოფობისა; ბასუტკოვი—ბუბიაობის, ქალების და ყმაწვილების ვაკდმყოფობისა; ბაბაევი—ძარღვების სისუსტის და შინაგან ვაკდმყოფობისა.

ახალი ქართული კარაბაღინი

ისეილება ტფილისში: შავრდავის და გრიგორავის წიგნების მალაზიეში; მუთიანში: მურადავის და ჭიჭიძის წიგნების მალაზიეში.

შ. შ. შ. შ. შ. მინკევი—სირუგული ვაკდმყოფობისა; ლისიცი, შინაგან ვაკდმყოფობისა; კელდიში—სიფილისტიკური და სირუგული ვაკდმყოფობისა; ბასუტკოვი—ბუბიაობის, ქალების და ყმაწვილების ვაკდმყოფობისა; ბაბაევი—ძარღვების სისუსტის და შინაგან ვაკდმყოფობისა.

დაიპარბა ძალი, კონტარნი თით-რი გულით.

მნახველს ეთხოვთ წარმოადგინოს „დროების“ რედაქციაში რი თვისაც მიიღებს რიგთან ჯილდოს. (5-3)

პ. შავრდავის ვახეთის საბან-ტოვი ტფილისში (ბოლოვინის პროსპექტზე ალექსანდროვის ბაღთან საკუთარს პავლიონში).

მიიღება ხალის მოწერა 1882 წლისა

შოველ გვარ ქურნალებზედ და გზებზედ აღვილობრივ, რუსულ და სამზღვარ ვარებებზედ ც. (20-10)

ბ. ბ. გუშტარო ჩინა

ჩვენის ჭიჭიძის უმარხილესად ვთხოვთ მიაქციოს ურადდება ბანდეროვობაზე ასათ პ. და ს.

მისი პ. და ს. პავლიონი, სავაჭრო სახლი მასკოვი. (10-3)

მ. შ. შ. შ. შ. შ. მინკევი—სირუგული ვაკდმყოფობისა; ლისიცი, შინაგან ვაკდმყოფობისა; კელდიში—სიფილისტიკური და სირუგული ვაკდმყოფობისა; ბასუტკოვი—ბუბიაობის, ქალების და ყმაწვილების ვაკდმყოფობისა; ბაბაევი—ძარღვების სისუსტის და შინაგან ვაკდმყოფობისა.

ნ. დ. ბავრონსკი

გადედა ახალს სახლ. შუბლოვისა მრენის მოედ. და სასახლის ქუჩის კუთხეში. შესავალი მრენის მოედანით.

იღებს ავად-მყოფებს განსაკუთრე-

ტფილისის სააღილ-მამულო ბანკისაგან

ტფილისის თავ დ-ზნაურთა სააღილ-მამულო ბანკის გამგეობა, ბანკის წესდების § 15 თანახმად 17 თებერვლის 1881 წლისა, ამით აცხადებს, რომ ქრისტეშობისთვის 21-ს ამ 1882 წლისა, შუადღებზე, ტფილისის ბანკის სადგომში, სოლოლაკის ქუჩაზე, თ. ირაკლი ბრუნისკის სახლში, № 13, იქნება საზოგადო ვასილევა (უბერტორკო-დ) იმ ქვემო-მოხსენებულ პირთა უძრავ მამულებისა, რომელთაც ბანკადან აღებული ვალი დანიშნულ დროზე ვერ შემოიტანეს, ბანკის წესდების § 13, 14, 15, 17, 18 და 19 მუხლებისაგან დაღვენილი.

ტერ-მაქელავი, ასლან ბაბრიელის-ძე. მრთ-სართულიანი ქვეთიკის სახლი და ბაღი, ადგილის ზომა 5000 კვადრატის საყენი ქ. ტფილისში. მლ-გინსკის გზა-ტყეველზედ, ჯვრის მახლობლად. სათაფრო ვალი 6,780 მან. 36 კაპ. შესავსევი ვალი გადასახალი 399 მ. 88 კ., სულ 7,180 მ. 24 კ.

ვარდანავი, ალექსანდრე სოლომონის-ძე. მრთ-სართულიანი ქვეთიკის სახლი სარდაფით და ორის ერთ-სართულიანის ფლიგელით და დანა-ჩენის შენობებით. ადგილის ზომა 1060 კვადრ. საყ. ქ. ტფილისში, მე-14 უჩასტკ., მე-2 განყ., ავლაბარში. მთენი ვალი 11,721 მან. 82 კ. შესავსევი ვალი გადასახალი 970 მ. 89 კ., სულ 12,692 მ. 71 კ.

რუხსამიძის, მკატერინა დავითის ასული. სამ-სართულიანი ქვეთიკის სახლი, სარდაფის სართულით და ყველა მოწყობილებით, ადგილის ზომა 50 ოთხ-კუთხი საყ. ქ. ტფილ., ქუჩის მე-9 უჩასტკ., მე-2 განყ. მთენი ვალი 13,675 მან. 26 კ., შესავსევი ვალი გადასახალი 773 მან. 73 კაპ., სულ 14,449 მ. 19 კ.

ვასილავთა, ანა მრმალოს ასრლისა, სამსონ, სტეფანე, პეტრე; ი-გორ და ანა მთემოვისა და სმირნოვისა მარამ ქვეთიკის ასული, ერთ სართულიანი ქვეთიკის სახლი სარდაფით და სხვა მიწებებული სახლებით, მიწა ზომითა 250 1/2 ოთხ-კუთხი საყ. მე-8 უჩეს. მე-2 განყოფილებაში ქ. ტფილასში. მთენი ვალი 11,721 მ. 82 კ. შესავსევი ვალი გადასახალი 736 მ. 8 კ. სულ—12,457 მ. 90 კ.

მაქელავის, მკატერინე ტერ-სტეფანოვის ასული ერთ სართულიანი ქვეთიკის სახლი, ასეთივე ფლიგელით, ადგილის ზომა 306 კვ. საყ. ქ. ტფილისში, მე 16 ნაწილში, მე ორე განყოფილებაში, ნოვოტროიცის პოსელენიაში, სათაფრო ვალი 2,324 მან. 69 კაპ. შესავსევი ვალი გადასახალი 305 მან. 17 კაპ. სულ—2,629 მან. 86 კაპ.

ერისთავი, ძონა მირიანოვის-ძე. სახან-სამოსახლო ადგილები და ტყე ზომით 1,009 დეს. ტფ. გუბ., დუშეთის მაზრისა., სოფ. შოლო. მთენი ვალი 6,348 მან. 77 კაპ., გადასახელი 279 მან. სულ—6,627 მან. 77 კაპ. (2-1)

ბით დედატყ და ბავშვების სატკივრებით მულ-მ დღე-ღამეებს ვარდა, დილის 9 სა.თ. 11-მდის. (10-3)

დაიბეჭდა და ისეილება გრ. ჩარკვიანის ქართული წიგნის მალაზიაში

სახსოვარი

ბატონიშვილის ალექსანდრეს ძის ირაკლის გარდაცვალებაზე.

შეკრებილი და გამოცემული **წ. ჭიჭინაძისაგან** ფასი სუთი შუჭი.

დაიბეჭდა და გამოვიდა ახალი სომხური წიგნი

მწეუმის სტეფანი

ლუქსუმი, სიმფერუმი და ზღაპრები

ცნობის-მოყვარე ყრმათათვის სკოლაში და შინ საკითხავად აღაიანცისა

გამოცემა გ. მ. შავრდავის ვახეთის საბან-ტოვის საავტოროსა.

ფასი ერთი აბაზი

დაიბეჭდა და ისეილება გ. ჩარკვიანის წიგნის მალაზიაში.

სალამური

№ 1.

გამოცემის წ. ჭიჭინაძისაგან. ფასი 25 კაპ.